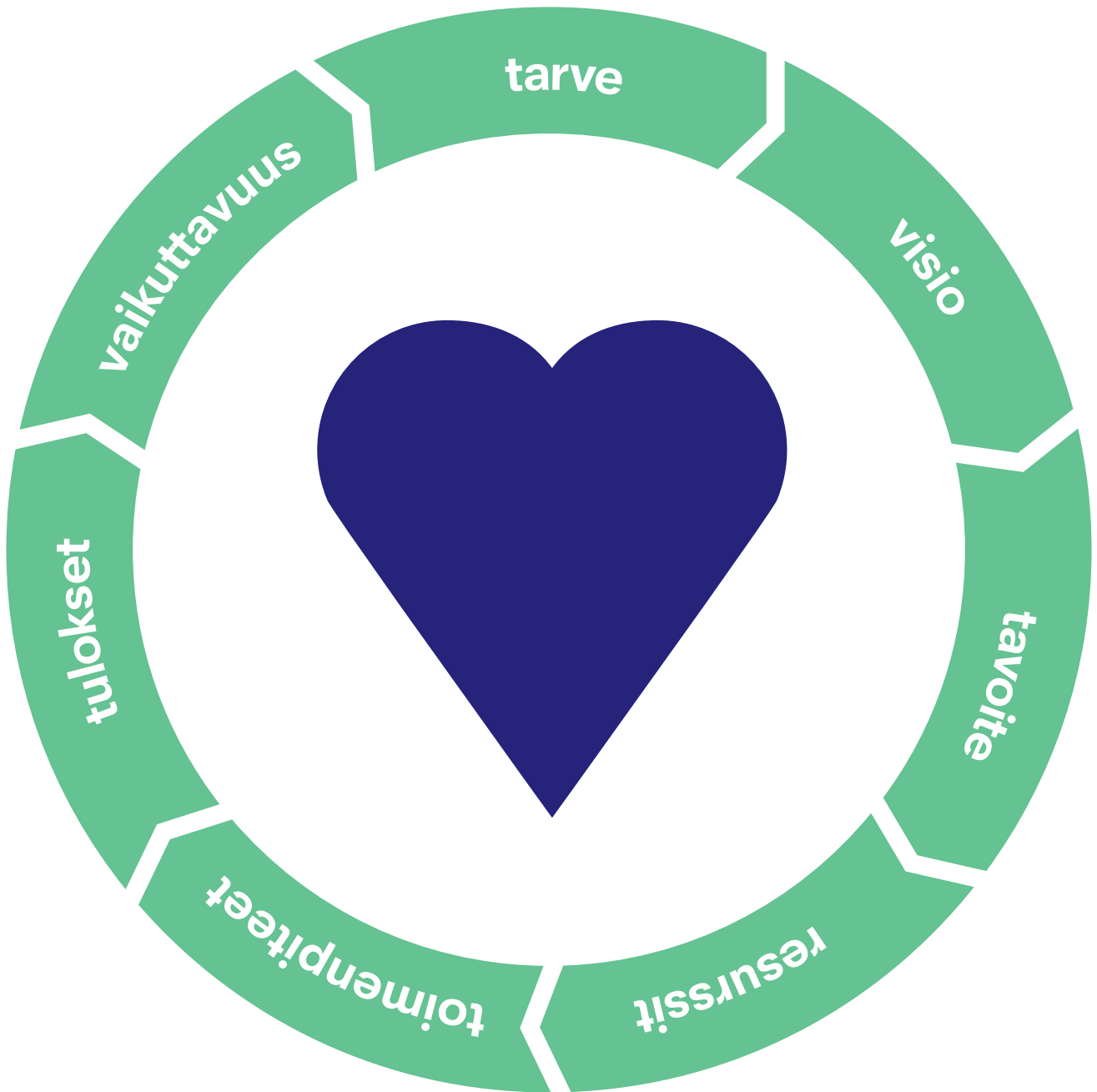

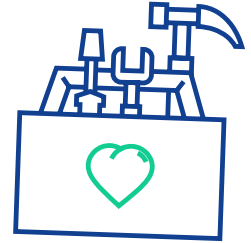
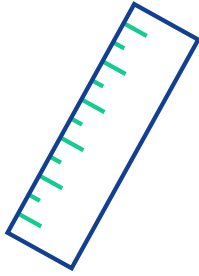
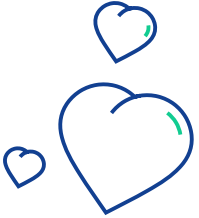
VAIKUTTAVUUS- KETJU

Sisältö

Vaikuttavuusketju.....	3
Tarve.....	4
Visio.....	4
Tavoite.....	4
Resurssit.....	5
Toimenpiteet.....	5
Tulokset.....	5
Vaikuttavuus.....	5
Hyvän mitat – Tietojen keräämisen suunnitelma.....	6

VAIKUTTAVUUSKETJU

”Hyvän tekeminen ei yksinään riitä. On tiedettävä mikä auttaa parhaiten, mikä on tehokkainta.”

Vaikutusten arviointi on toiminnan tuottamien muutosten mittaamista ja näkyväksi tekemistä. Yleensä pyritään saamaan aikaan myönteisiä muutoksia ihmisten elämään; edistämään syrjäytymisuhan alla olevan nuoren toimintakykyä, kehitysvammaisen lapsen perheen jaksamista tai pitkäaikaistyöttömän työvalmiuksia. Vain kestävät muutokset kertautuvat vaikutuksiksi, eli laajemmalle ihmisten lähipiiriin, kuntiin, alueille ja koko yhteiskuntaan säteileväksi hyväksi.

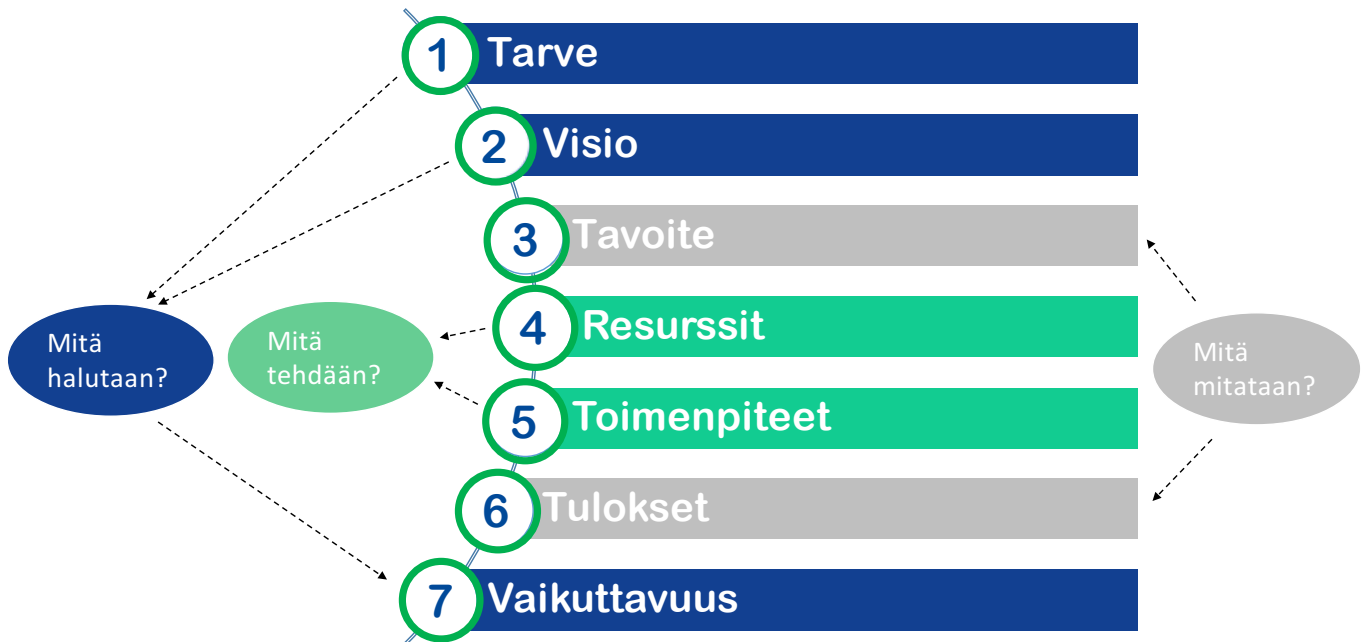
Vaikuttavuuden arviointia koskevasta kirjallisuudesta löytyy useita erilaisia vaikuttavuusprosesseja. Myös niissä käytetyt käsitteet vaihtelevat suuresti. Tässä hankkeessa hyödynnetty vaikuttavuusprosessi koostuu seitsemästä osasta; tarpeesta, visiosta, tavoitteesta, resursseista, toimenpiteistä, tuloksista ja vaikuttavuudesta. Prosessia kutsutaan vaikuttavuusketjuksi.

Johtamisessa vaikuttavuusketju voi käyttää *toimenpiteiden jatkuvan arvioinnin viitekehystä*. Vaikuttavuusketju on käyttökelpoinen johtamisen työkalu mitä erilaisemmissa vaiheissa hankkeita tai projekteja. Ei ole olemassa sellaista toiminnan vaihetta, jolloin toimintaa ei kannattaisi tarkastella vaikuttavuuden näkökulmasta.

Arviointitoiminnassa vaikuttavuusketju antaa työkaluja *kokonaisuuden hahmottamiseen*. Arvioinnin lähtökohtana tulee aina olla syvällinen pohdinta siitä, mihin kysymyseen halutaan vastata ja minkä toimintamallin toimivuudesta ollaan kiinnostuneita. Vaikuttavuustieto edellyttää huolellista kysymyksenasettelua, jonka määrittämiseen on syytä käyttää riittävästi aikaa.

”Vaikuttavuusketju on samanaikaisesti sekä johtamisen että vaikuttavuuden analysoinnin väline.”

Seuraavassa on kuvattu mitä kunkin ketjun osan huomioiminen tarkoittaa:

1. TARVE

Mistä yhteiskunnallisesta haasteesta on kysymys?

Vaikuttavuusketjun ensimmäisenä vaiheena, on tunnistaa mistä yhteiskunnallisesta ongelmasta ollaan kiinnostuneita. Tarvetta määriteltessä on toteuttava perusteellinen toimintaympäristön analyysi ja arvioida miten ongelma kohdistuu valittuun kohderyhmään.

Esim. Peruskoulun jälkeen 10 000 vuosittain nuorta jää ilman jatkokoulutusta. Tästä seuraa merkittäviä inhimillisiä sekä taloudellisia haasteita koko yhteiskunnalle.

2. VISIO

Mitä halutaan saavuttaa?

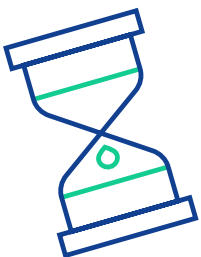

Vaikuttavuusketjun toisena vaiheena on määrittää visio. Visio on tulevaisuuteen kurotettava ajatus siitä, mitä ongelman osalta halutaan saavuttaa pitkällä aikavälillä. Visiota määriteltäessä on katsottava riittävän kauas ja mahdollisimman rohkeasti. Vain näin saavutetaan riittävä kunnianhimon taso.

Esim. Yksikään nuori ei jää peruskoulun jälkeen ilman jatkokoulutusta. Nuoret kiinnittymistä koulutus- tai työllistymispoluille voidaan parantaa uusilla toimintamalleilla, jotka onnistuessaan edistävät hyvinvointia tuoden samalla merkittäviä taloudellisia hyötyjä.

3. TAVOITE

Mitä tuloksia tulee syntyä, jotta visio on mahdollinen?

Vaikuttavuusketjun kolmantena vaiheena, on määrittää mitä konkreettisia tuloksia on synnyttävä, jotta vision toteutuminen on mahdollista. Tavoitteita kirjatessa on määriteltävä mille aikavälille ja kohderyhmälle muutosta tavoitellaan.

Esim. Tavoitteena on, että lukuvuoden 2017–2018 päättyessä kohderyhmän keskeyttämisprosentti laskenut 30 % enemmän kuin verrokkiryhmässä.

4. RESURSSIT

Millä resursseilla tavoitteita saavutetaan?

Vaikuttavuusketjun neljäntenä vaiheena, on määrittää mitä resursseja vision toteuttamiseen valitun kohderyhmän osalta tarvitaan. Resursseja kirjatessa on määriteltävä, miten ne jakautuvat ajallisesti ja tavoitekohtaisesti.

Esim. Esimerkkikouluun palkataan kolme uutta työntekijää kolmeksi vuodeksi. Työntekijöihin ja muihin kustannuksiin kuluu yhteensä 300 000 euroa.

5. TOIMENPITEET

Mitä toimenpiteitä resursseilla tehdään?

Vaikuttavuusketjun viidentenä vaiheena, on määrittää mitä toimenpiteitä resursseilla toteutetaan. Toimenpiteitä kirjatessa on määriteltävä, miten ne jakautuvat suhteessa resursseihin.

Esim. Esimerkkikouluun perustetaan sellaisia toimenkuvia, joilla on sellaisia uusia tehtäviä, joiden kautta määriteltyjen tulosten uskotaan tutkimuskirjallisuuden perusteella syntyvän.

6. TULOKSET

Mitä tuloksia toimenpiteistä on seurannut?

Vaikuttavuusketjun kuudentena vaiheena, on määrittää miten ja millä aikavälillä tulokset syntyvät ja miten niitä seurataan. Tulosten kirjaamisessa on huolehdittava tietojen luotettavuudesta sekä riittävän tiheästä tiedon tuotannosta

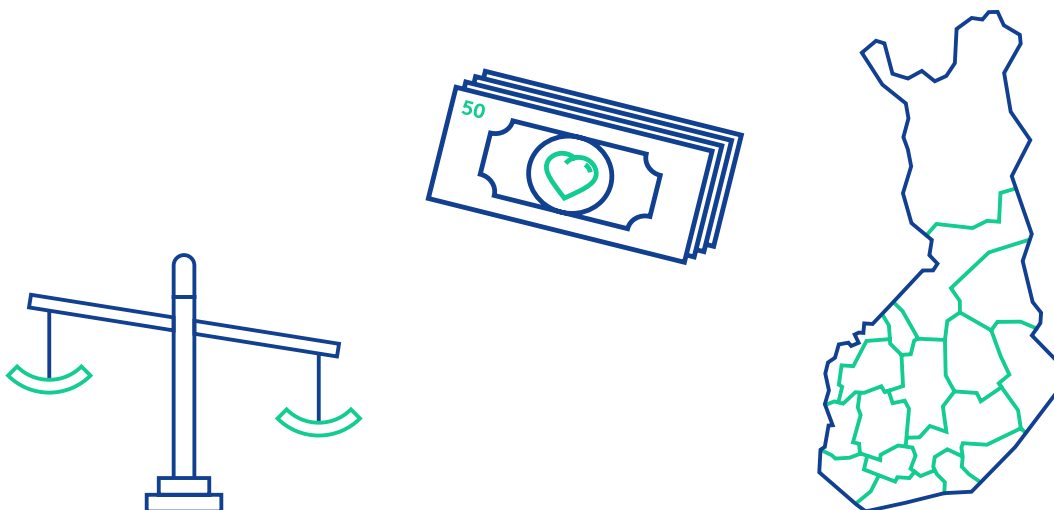
Esim. Lukuvuoden 2017–2018 päättyessä voidaan laskea, onko kohderyhmän keskeyttämisprosentti laskenut 15 % suhteessa verrokkiryhmään.

7. VAIKUTTAVUUS

Mitä tulokset tarkoittavat pitkällä aikavälillä?

Vaikuttavuusketjun seitsemäntenä vaiheena, on määrittää mitä vaikutuksia tulosten saavuttamisesta seuraa pitkällä aikavälillä suhteessa alkuperäiseen tarpeeseen. Vaikutavuuden analysointi tuottaa tietoa siitä kuinka merkittävästi valitulla toimintamallilla pystytään tuottamaan inhimillisiä sekä taloudellisia hyötyjä yhteiskunnalle.

Esim. Luomalla mallinnus tulosten merkityksestä nuorten elämään, kouluun sekä laajempaan palveluverkoston voidaan laskea ovatko vaikuttavuushyödyt (esim. 1 miljoona enemmän kuin verrokkiryhmässä) alkuperäistä investointia merkittävämmät (esim. 300 000 e). pitkällä aikavälillä.

HYVÄN MITAT – TIETOJEN KERÄÄMISEN SUUNNITELMA

Vaikuttavuuden näkyväksi tekeminen on mahdollista, vain kun hyvin rakennettuun vaikutusketjuun on kiinnitetty arvioinnin tavoitetta tukeva mittaristo ja sille laadittu tiedonkeruusuunnitelma. Ilman riittävän aikaisin tehtyä suunnitelmaa mittareiden valikoiminen on silkkää arvailua.

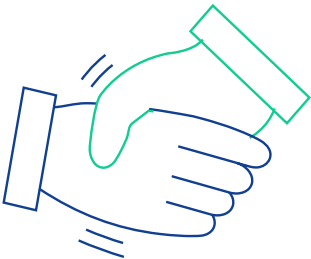

”Kunnioita kysymyksenasettelun tärkeyttä. Data ilman asetelmaa on turhaa.”

Hyvän mitta -hanke opetti, että tiedon keräämisessä ja mittaamisessa on muistettava aina yksi asia: **Muista ”hyvä”, jota tavoittelet. Olet kiinnostunut toiminnan vaikutuksista ihmisiin, itse toiminta ja rahoitus ovat vain välineitä.**

Tällä ohjenuoralla pääsee jo pitkälle. Kaiken mittaamisen on palveltava alkuperäistä tarvetta (vaikuttavuusketjun kautta). Hyvän mitta opetti, että tiedonkeräämisessä muistettava myös seuraavat asiat:

- Muista kohderyhmä: ”Rajaa kohderyhmä tarkasti”
- Muista asetelma: ”Luo verrokkiryhmä ja satunnaista jos pystyt”
- Muista muutos: ”Vaikuttavuus syntyy ajassa”
- Muista volyymit: ”Edustava otos on analyysin lähtökohta”
- Muista taustamuuttajat: ”Ilmiö on ympäristönsä tuote”
- Muista eurot: ”Kaikella on hintansa. Kaiva yksikköhinnat esiin”
- Muista luotettavuus ”Käytä vain aineistoa johon luotat.”
- Muista käytettävyys ”Varmista tiedon riittävän tiheä saatavuus”

Olemme koonneet [Hyvän mitan arvioinneista tehtyyn koosteeseen](#) arvioinneissa kehitetyt ja käytetyt prosessi-, tulos- ja vaikutusmittarit. Ne on jaoteltu teemoittain, tulosmittarit myös kohderyhmittäin. Lisäksi jokainen tulos- ja vaikutusmittari on yhdistetty arviointiin, jossa sitä on käytetty.

Taulukon tarkoituksena on toisaalta osoittaa loputtoman laaja kirjo mittareiden valinnassa, mutta myös antaa konkreettisia esimerkkejä toteutuneista arvioinneista. Hyvän mittaamiseen ei tulla koskaan luomaan kaiken kattavaa mittaristoa. Mittareiden maailmassa ei ole patenttiratkaisuja, koska jokainen mittari on vaikuttavuusketjunsä tuote.

”Oikopolkuja ei ole. On aloitettava aina ihmisten ja ympäröivän yhteiskunnan todellisista tarpeista.”

Tehdään hyvää oikein ja todistetusti.